

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО БАНКРУТСТВА У КОДЕКСІ УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА

Поняття транскордонного банкрутства є категорією радше доктринальною, як правило через відсутність його визначення у міжнародних документах чи національних законах.

Коли окремі підрозділи багатонаціональної компанії стикаються з фінансовими проблемами, це, як правило, тягне за собою порушення провадження про визнання такого підрозділу неспроможним чи банкрутом у кожній країні, де ведеться економічна діяльність [1, с. 333; 335].

Кодекс України з процедур банкрутства (далі - КУПБ), містить розділ 8 «Провадження у справах про банкрутство, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства» [2], який практично без змін відтворює норми, що містились у Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі - Закон) [3]. У зв'язку з цим, залишаються невирішеними низка проблем, зокрема: щодо визначення пріоритетності між провадженнями у справах про таке банкрутство, порушеними в судах України та в іноземних судах; щодо суб'єктного складу такого провадження; щодо процедур, які включено у таке провадження.

КУПБ у статті 97 передбачає, що провадження у справі про банкрутство боржника, який створений та здійснює діяльність відповідно до законодавства України, має місцезнаходження на території України, є основним провадженням щодо будь-якого іншого іноземного провадження. Таке положення дослівно містилось у Законі, що викликало і, очевидно, викликатиме подальшу критику серед науковців. Як зазначає Стахєєва-Боговик О.О., цим фактично унеможливується визнання «основним»

іноземного провадження, яке може «претендувати» на це за усіма критеріями [4, с. 190]. А Бірюков О.М. наголошує, що було б доречно у нових нормах викласти чіткі і вичерпні юридичні характеристики та критерії розмежування основного/неосновного проваджень [5].

Як і Закон, КУПБ містить ключові визначення термінів, які вживаються у розділі 8. Серед них, дано визначення «керуючого іноземною процедурою банкрутства» (ст. 97), як особи, призначеної рішенням іноземного суду, в межах іноземної процедури банкрутства, на певний час та уповноваженої керувати господарською діяльністю або реорганізацією чи ліквідацією боржника, вчиняти дії в інших державах. Однак, на жаль, як і у Законі, законодавець не зміг встановити співвідношення між особою «керуючого іноземною процедурою банкрутства» та особою «іноземного арбітражного керуючого», визначення якої КУПБ не містить, але термін застосовується повсюдно у розділі 8.

З однієї сторони, видається, що наведені терміни варто ототожнювати, а з іншої – аналіз норм КУПБ щодо повноважень арбітражного керуючого показує, що його компетенція є значно ширшою, ніж компетенція керуючого іноземною процедурою банкрутства. Арбітражний керуючий може виступати керуючим реалізацією, реструктуризацією, санацією, ліквідацією та ін. (ст. 1).

Залишається не вирішеним і процесуальний статус керуючого іноземною процедурою банкрутства, оскільки оновлений Господарський процесуальний кодекс України [6] не передбачає такого учасника судового процесу. Більше того, Господарський процесуальний кодекс України взагалі не містить норм, які б регулювали провадження у справах про банкрутство, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства.

Як свідчить практика, при розгляді справ про транскордонні банкрутства, зазвичай, трапляється дві ситуації: 1) справа порушується в іноземній країні за відсутності аналогічного «місцевого» провадження; 2) виникає необхідність в узгоджених діях у провадженнях, порушених на території кількох країн. Успішний розгляд справи вимагає виконання судових рішень на території

іноземних країн, а для цього потрібно з'ясувати чи існують у країні відповідні процедури [1, с. 335-336].

Аналізуючи зміст розділу 8 КУПБ, звертає на себе увагу невдале застосування терміну «іноземна процедура банкрутства». Загальні положення КУПБ, серед судових процедур, які застосовуються щодо боржника передбачають: розпорядження майном боржника, санацію та ліквідацію (ст. 6). Водночас, іноземна процедура банкрутства, ототожнюється із провадженням у справі про банкрутство, що здійснюється в іноземній державі згідно із правом цієї держави (ч.1 ст. 97), а її визнання включає визнання судових рішень, прийнятих іноземним судом під час провадження у справі про банкрутство, а також рішень про призначення, звільнення чи заміну іноземного арбітражного керуючого, рішень щодо перебігу іноземного провадження, його зупинення чи завершення (ч.7 ст. 97). Видається доцільним все ж розмежувати категорії «провадження у справі про банкрутство, що здійснюється в іноземній державі» та «іноземна процедура банкрутства», яка відбувається у межах відповідного провадження і може бути визнана судом України.

Таким чином, враховуючи вище викладене, досі також залишаються актуальними пропозиції науковців [1, с. 342; 5], деталізувати норми Господарського процесуального кодексу України положеннями, пов'язаними із іноземною процедурою банкрутства та врахувати міжнародний досвід розвитку правового регулювання транскордонного банкрутства.

Список використаних джерел:

1. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А.С. Довгерта і В.І. Кисля. К.: Алерта. 2012. 376с.
2. Кодекс України з процедур банкрутства: чинне законодавство: офіц. текст. К.: Алерта. 2019. 116с.
3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 31.

4. Стахєєва-Боговик О.О. Аналіз спірних положень Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у новій редакції (щодо процедур банкрутства, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства) з огляду на Типовий Закон ЮНСІТРАЛ «Про транскордонне неспроможність». *Вісник господарського судочинства*. 4/2013. С.186-193.

5. Бірюков О.М. транскордонні банкрутства в законодавстві України. Доповідь від 03.10.2014 р. *Офіційний сайт ВГО «Асоціація правників України»*. URL: https://uba.ua/documents/doc/oleksandr_biryukov_sudovyy.pdf

6. Господарський процесуальний кодекс України в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48.